

POSTANOWIENIE

Dnia 3 grudnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Sobutka

w sprawie z odwołania T.L.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Lublinie

o prawo do emerytury pomostowej,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 3 grudnia 2025 r.,

na skutek skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie

z dnia 18 czerwca 2024 r., sygn. akt III AUa 825/23,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

DS

UZASADNIENIE

Decyzją z 23 grudnia 2021 r. (znak: [...]), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Lublinie odmówił T.L. prawa do emerytury pomostowej, na podstawie art. 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych oraz przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. W uzasadnieniu decyzji wskazano, że wnioskodawca nie udowodnił, aby po 31 grudnia 2008 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych.

Sąd Okręgowy w Lublinie VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, wyrokiem z 24 sierpnia 2023 r. (sygn. akt VIII U 399/22), wydanym w sprawie T.L., przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Lublinie, o prawo do emerytury pomostowej, oddalił odwołanie.

Na skutek apelacji wnioskodawcy, Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, wyrokiem z 18 czerwca 2024 r. (sygn. akt III AUa 825/23):

- I. zmienił zaskarżony wyrok oraz poprzedzającą go decyzję i ustalił T.L., od 28 września 2021 r. prawo do emerytury pomostowej;
- II. zasądził na rzecz T.L., od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Lublinie, tytułem zwrotu kosztów postępowania za pierwszą instancję, kwotę 180 zł z odsetkami, w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego, za czas po upływie tygodnia od dnia ogłoszenia orzeczenia, do dnia zapłaty;
- III. zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Lublinie, na rzecz T.L., tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego, kwotę 240 zł z odsetkami, w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego, za czas od dnia uprawomocnienia się orzeczenia o kosztach, do dnia zapłaty.

Skargę kasacyjną do Sądu Najwyższego wywiódł organ rentowy, zaskarżając wyrok Sadu Apelacyjnego w Lublinie w całości, zarzucając:

- I. naruszenia prawa materialnego, tj.:
 - art. 4 ust. 6 w zw. z art.3 ust. 1, 3 i 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz.U. z 2023 r., poz. 164), w zw. z punktem 18 załącznika nr 2 do tejże ustawy, poprzez błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że praca skarżącego na stanowisku sanitariusza była pracą w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, wykonywaną stale i w pełnym wymiarze czasu pracy;
- II. naruszenia przepisów postępowania mających istotny wpływ na wynik postępowania, tj.:
 - art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c., poprzez dowolną a nie swobodną ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego, tj. w sposób sprzeczny

z doświadczeniem życiowym oraz zasadami logicznego rozumowania, polegające na uznaniu, że wnioskodawcy przysługuje prawo do emerytury pomostowej, w sytuacji gdy w spornym okresie, tj. w okresie od 1 lutego 2021 r. do 28 lutego 2021 r. wnioskodawca nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach w pełnym wymiarze czasu pracy, a czynności jakie wykonywał w spornym okresie nie wiązały się z odpowiedzialnością za podejmowane czynności ratunkowe, zatem niezasadne jest przyznanie mu prawa do emerytury pomostowej.

W związku ze stawianymi zarzutami, skarżący organ rentowy wniósł o:

1. uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie i przekazane sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnego w Lublinie, a w sytuacji uznania przez Sąd Najwyższy, że podstawa naruszenia prawa materialnego jest oczywiście uzasadniona - uchylenie zaskarżonego orzeczenia i orzeczenia, co do istoty sprawy, poprzez oddalenie apelacji;
2. rozstrzygnięcie o kosztach procesu i zasądzenie na rzecz organu rentowego kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztach zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych, wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się orzeczenia w tym zakresie.

Skarżący organ rentowy wniósł także o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, wskazując, że w niniejszej sprawie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości i wywołujących rozbieżności w orzecznictwie, dla wyjaśnienia czy praca sanitariusza jest tożsama z pracą członków ratownictwa medycznego, która to wymieniona została pod pozycją 18 załącznika Nr 2 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych, w związku z tym, w ocenie skarżącego organu zachodzi konieczność dokonania przez Sąd Najwyższy wykładni art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych w zw. z punktem 18 załącznika nr 2 do tejże ustawy, których wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów, w odniesieniu do ustalenia, czy wykonywanie pracy sanitariusza w zespołach doraźnej pomocy medycznej pogotowia ratunkowego, uprawnia do nabycia prawa do emerytury pomostowej. Skarżący organ w uzasadnieniu wniosku wskazał na orzecznictwo sądów apelacyjnych, które

nie rozstrzyga wątpliwości, jakie pojawiają się przy wykładni dyspozycji omawianego wyżej przepisu. Organ rentowy stwierdził, że w zbliżonych stanach faktycznych sądy apelacyjne wydały różne rozstrzygnięcia.

Pismem z 7 października 2024 r. pełnomocnik wnioskodawcy wniósł o wyrażenie przez Sąd Najwyższy zgody na złożenie odpowiedzi na skargę kasacyjną, z uwagi na udzielenie mu pełnomocnictwa na dzień przed upływającym terminem na złożenie odpowiedzi na skargę kasacyjną i w związku z tym niemożność przygotowania odpowiedzi w czasie, ze względu na inne obowiązki służbowe. W treści pisma znalazła się też odpowiedź na skargę kasacyjną, w której wnioskodawca wniósł o nieprzyjęcie skargi kasacyjnej organu rentowego, ewentualnie jej oddalenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna organu rentowego nie mogła zostać przyjęta do rozpoznania.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, jeżeli istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, jeżeli zachodzi nieważność postępowania lub jeżeli skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Nakładając na skarżących obowiązek wskazania i uzasadnienia oznaczonej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, czyli tak zwanego przedsądu, ustawodawca zagwarantował, że skarga kasacyjna, jako nadzwyczajny środek zaskarżenia prawomocnych orzeczeń, będzie realizować funkcje publicznoprawne. Ograniczenie przesłanek, wskazanych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. do czterech ma, w konsekwencji, zapewnić, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ustrojowo i procesowo będzie uzasadnione jedynie w tych przypadkach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne, a skarga nie stanie się instrumentem wykorzystywanym w każdej jednostkowej sprawie. Ostatecznie, nie w każdej sprawie, nawet takiej, w której prawomocne

orzeczenie zostało wydane w warunkach błędu w subsumpcji, czy też wyniku wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. W przeciwnym bowiem razie Sąd Najwyższy stałby się, wbrew obowiązującym przepisom, sądem trzeciej instancji, a jego zadaniem nie jest przecież dokonywanie korekty ewentualnych błędów w zakresie stosowania, czy też wykładni prawa, w każdej indywidualnej sprawie. Podkreślenia wymaga także, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi, ani tym bardziej się ich domyślać (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 19 maja 2022 r., I USK 434/21, Legalis nr 2740849).

Strona skarżąca w wywiedzionej przez siebie skardze kasacyjnej wskazała, że w niniejszej sprawie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości i wywołujących rozbieżności w orzecznictwie – przywołała więc przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. Wykładnia miałaby dotyczyć przepisu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych w zw. z punktem 18 załącznika nr 2 do tejże ustawy i sprowadza się do odpowiedzi na pytanie: czy praca sanitariusza jest tożsama z pracą członków ratownictwa medycznego wymienioną pod pozycją 18 załącznika Nr 2 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych. Należy w tym miejscu przypomnieć, że odwołanie się do potrzeby wykładni przepisów prawnych, budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni, albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie, w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, Legalis nr 127030; z 28 marca 2007 r., II CSK 84/07, Legalis nr 2701754 i z 9 września 2022 r., I CSK 1494/22,

Legalis nr 2741242). Stronę skarżącą obciąża obowiązek przedstawienia odrębnej i pogłębionej argumentacji prawnej, wskazującej na zaistnienie powołanej okoliczności uzasadniającej przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, zawierającej szczegółowy opis tego, na czym polegają poważne wątpliwości interpretacyjne (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 8 lipca 2009 r., I CSK 111/09, LEX nr 570112 i z 29 września 2022 r. I CSK 3496/22, Legalis nr 2790349). Powołanie się na przyczynę kasacyjną przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania przez stronę skarżącą, że chodzi o wykładnię przepisów prawa, których treść i znaczenie nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowym orzecznictwie lub, że istnieje potrzeba zmiany ich dotychczasowej wykładni, podania, w drodze stosownego jurydycznego wyводу, na czym owe wątpliwości polegają, a także że mają one poważny oraz rzeczywisty charakter i ich rozstrzygnięcie wiąże się z rozpatrywaną sprawą i jest istotne z punktu widzenia wyniku postępowania oraz publicznoprawnych funkcji skargi kasacyjnej. Strona skarżąca powyższymi obowiązkami jednak nie podołała.

W ocenie Sądu Najwyższego, w obecnej sprawie nie występuje potrzeba wykładni przepisów prawnych powołanych przez skarżącego. Wykładnia przytoczonych w skardze przepisów została już wyjaśniona w orzecznictwie Sądu Najwyższego. Definiując w art. 3 ustawy pomostowej prace w szczególnych warunkach, ustawodawca przyjął, że są to prace związane z czynnikami ryzyka, które z czasem mogą z dużym prawdopodobieństwem spowodować trwałe uszkodzenie zdrowia, wykonywane w szczególnych warunkach środowiska pracy, determinowanych siłami natury lub procesami technologicznymi, które mimo zastosowania środków profilaktyki technicznej, organizacyjnej i medycznej stawiają przed pracownikami wymagania przekraczające poziom ich możliwości, ograniczony w wyniku procesu starzenia się jeszcze przed osiągnięciem wieku emerytalnego, w stopniu utrudniającym ich pracę na dotychczasowym stanowisku. Wykaz tych prac określa załącznik nr 1 do tej ustawy. Z kolei definiując pojęcie prac o szczególnym charakterze, ustawodawca przyjął, że są to prace wymagające szczególnej odpowiedzialności oraz szczególnej sprawności psychofizycznej, których możliwość należytego wykonywania w sposób niezagrażający bezpieczeństwu publicznemu, w tym zdrowiu lub życiu innych osób,

zmniejsza się przed osiągnięciem wieku emerytalnego na skutek pogorszenia sprawności psychofizycznej, związanego z procesem starzenia się. Wykaz takich prac określa załącznik nr 2 do ustawy. Wykaz prac określonych w art. 3 ust. 1 i 3 jest zamknięty i nie podlega uzupełnieniu, co oznacza, że cech pracy „o szczególnym charakterze” lub „w szczególnych warunkach” nie mogą posiadać inne prace, choćby sposób ich wykonywania i ich jakość mogła obniżyć się z wiekiem pracownika (por. wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Poznaniu, z 29 czerwca 2011 r., IV SA/Po 335/11, LEX nr 863891).

Istota sporu, jak to podkreślił Sąd odwoławczy, sprowadzała się do oceny charakteru pracy odwołującego w latach 1982-2007, tj. czy jego pracę w charakterze sanitariusza w dojazdowych zespołach pomocy doraźnej pogotowia ratunkowego, wykonywaną w szczególnych warunkach w rozumieniu ustawy emerytalnej można uznać za pracę o szczególnym charakterze w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych. Sąd Apelacyjny stanął na stanowisku, że wnioskodawca kumulatywnie spełnił wszystkie przesłanki, o których mowa w art. 49 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych, niezbędne do przyznania mu żądanego świadczenia, w tym sporną przesłankę posiadania w dniu wejścia w życie ustawy (1 stycznia 2009 r.), co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych, wykonując przez okres ponad 25 lat prace odpowiadające pracom członków zespołów ratownictwa medycznego. W orzecznictwie jednolicie przyjmuje się też, że art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych zmienia wymagania konieczne do uzyskania emerytury pomostowej dla osób niespełniających warunku z art. 4 pkt 6 tej ustawy, zwalniając je wprawdzie z konieczności wykonywania po 31 grudnia 2008 r. pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 tej ustawy, jednakże wprowadzając równocześnie w to miejsce wymaganie, aby ubiegający się o rozważane świadczenie pracownik spełniał w dniu wejścia w życie ustawy (1 stycznia 2009 r.) warunek posiadania, co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z 13 marca 2012 r., II UK 164/11, OSNP 2013 nr 5-6, poz. 62; z 4 września 2012 r., I UK 164/12, OSNP 2013 nr 15-16, poz. 185; z

22 lipca 2013 r., III UK 106/12, LEX nr 1555688; z 4 grudnia 2013 r., II UK 159/13, LEX nr 1405231; z 25 października 2016 r., II UK 373/15, LEX nr 217708, oraz m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z 24 sierpnia 2021 r., I USK 237/21, LEX nr 3344305).

Wobec wyjaśnienia w judykaturze wykładni przytoczonych przepisów prawa, nie zachodzi powołana przesłanka przedsądu. Przywołane w skardze kasacyjnej orzeczenia nie wskazują na odstępstwa od przyjętej wykładni powołanych przepisów.

Z tych względów Sąd Najwyższy postanowił, zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c.

DS

[r.g.]